



חג השבועות והמשמעויות של מסורת

המילה 'מסורת' אומרת דברים שונים לאנשים שונים. חג השבועות ממחיש אולי יותר מכל חג אחר את התפיסות השונות, כי לחג זה יש מסורות שונות:

- **מסורת מקראית** --- כחג חקלאי בתקופת הקציר, עם קרבן העומר, ספירת ימי קציר העומר, שבח והודיה לה' ותחילת עונת הבאת הבכורים משבעת המינים.
- **מסורת חכמים** --- כחג מתן תורה תוך הבלטת עשרת הדברות, המציינים את תכלית יציאת מצרים; תיקון ליל שבועות.
- **מסורת ציונית-חלוצית** --- לחידוש ההדגשים החקלאיים של החג עם חזרת העם לארץ המקרא, תוך העלמות מסוימת מההיבטים הדתיים.

שאלות

- כיצד מגדירים 'מסורת'?
- האם יש מסורות נכונות ולא נכונות?
- כמה דורות של מסירה מהווים 'מסורת'?

מומלץ ללמוד ביחד או בחברות את הסיפור הבא מתוך התלמוד הבבלי. לפני העיון, כדאי לקרוא ביחד את השאלות המנחות הבאות:

- מי לדעתכם הדמות המרכזית של הסיפור? נמק את תשובתכם.
- מה מלמד אותנו הסיפור על ערך המסורת?

תלמוד בבלי מסכת מנחות דף כט עמוד ב

אמר רב יהודה אמר רב: בשעה שעלה משה למרום [לקבל את התורה], מצאו להקב"ה שיושב וקושר כתרים לאותיות, אמר לפניו: רבש"ע, [רבנו של עולם] מי מעכב על ידך? אמר לו: אדם אחד יש שעתידי להיות בסוף כמה דורות ועקיבא בן יוסף שמו, שעתידי לדרוש על כל קוץ וקוץ תילין תילין של הלכות. אמר לפניו: רבש"ע, הראהו לי, אמר לו: חזור לאחורך. הלך וישב בסוף שמונה שורות [של תלמידים בבית המדרש של רבי עקיבא], ולא היה יודע [משה] מה הן אומרים, תשש כחו; כיון שהגיע [רביעיקבא] לדבר אחד, אמרו לו תלמידיו: רבי, מנין לך? אמר להן: הלכה למשה מסיני, נתיישבה דעתו [של משה]. חזר ובא לפני הקב"ה, אמר לפניו: רבנו של עולם, יש לך אדם כזה ואתה נותן תורה ע"י? אמר לו: שתוק, כך עלה במחשבה לפני.



שאלות לעיון ודיון:

- האם יעלה על הדעת שמשנה רבנו שמקבל תורה מפי ה', יושב בבית מדרשו של רבי עקיבא ואינו מבין מילה? נסו להציע הסברים לדבר. ואולי זאת סתם הגזמה ספרותית?
- מה בסוף מרגיע את משה, ולמה?
- מה מנסים חכמים ללמד אותנו על המורכבות והערכיות של מסורת?

בשנת 1923 החלו חלוצי העמק --- עין חרוד, גבע, וכפר טבעון (לימים כפר יחזקאל) --- לחגוג את החג בתהלוכה חקלאית. חלק ממרכיבי התהלוכה היו בהשראת טקס הביכורים של בית המקדש, לאלו היתוספו מרכיבים חדשים כדי לתת ביטוי לערכי הציונות והחלוציות. להלן קטע מזיכרונותיו של מיכאלי, אחד המשתתפים. השוו את דבריו לקטע התלמודי לעיל.

ומיכאלי [בעקבות התהלוכה החקלאית הראשונה בעין-חרוד, אסרו-חג שבועות תרפ"ג - 1923] ממשיך בפתוס של גאווה חלוצית: "הנה זוהי מהפכה אמיתית, כך פרצנו פרץ ונחוג את החג בצורה שונה משחגו אבותינו בגולה; עתה חזרנו אל השדה. בגולה היה זה חג של בית, מלא תוכן רוחני, עם זמירות ותפילות וסימלי חג, לשרידי הפאר הפיזי שהיה בעבר. וכשם שעבודת האדמה כיום הזה, שאנו קודחים בארות ונוקבים בסלע, עד להגיענו למי התהום הזכים, כך מצווים אנחנו לחתור ולחדור אל מקור חגינו ולהעלותם מתהומות חיי העם היהודי בעבר את 'מי התהום' הזכים ביותר של תרבותינו העתיקה כדי לשוב ולהזרימם בצינורות ההשפעה שניסתתמו במשך השנים של תקופת הגולה."

- עבור מיכאלי, מהם אותם 'מי תהום' שהוא רוצה לחדור אליהם? למה הם נחוצים?
- מה לדעתכם המשמעויות של 'מסורת' עבורו? עבורנו היום?

